

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. w pozwie wniesionym przeciwko S. J. domagała się zapłaty kwoty 1162,52 złotych wraz z umownymi odsetkami w wysokości 4 – krotności stopy kredytu lombardowego NBP naliczanymi od kwoty 1102,52 złotych od dnia 24 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz odsetek ustawowych od kwoty 60,00 złotych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty; uzasadniając swe żądanie powód wskazał, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 23 czerwca 2014 roku została udzielona pozwanej pożyczka w wysokości 600,00 złotych z terminem zwrotu do dnia 23 lipca 2014 roku; pozwana zobowiązała się również do zapłaty opłaty administracyjnej, ubezpieczenia za okres do dnia spłaty pożyczki i za okres opóźnienia w zwrocie pożyczki i oprocentowania umowne liczone do dnia 23 lipca 2014 roku – co łącznie daje kwotę 502,52 zł; wobec tego, że pozwana nie uregulowała ciążącego na niej zobowiązania a zapoznała się z umową pożyczki oraz regulaminem jej udzielenia – ciąży na niej zobowiązanie uiszczenia kwoty pozwem dochodzonej.

Pozwana nie zajęła merytorycznego stanowiska w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 23 czerwca 2014 roku (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w S. i S. J. zawarli umowę pożyczki na kwotę 600,00 zł z terminem zwrotu do dnia 23 lipca 2014 roku. Umowa zawarta została za pomocą elektronicznych środków porozumiewania się na odległość (przez sieć internetową); po przelaniu na konto bankowe powoda kwoty 5,00 zł (dowód; potwierdzenie przelewu k. 5) – co powód traktował jako akceptację warunków pożyczki i umowy pożyczki – na konto bankowe pozwanej przelano kwotę 600,00 złotych (dowód; potwierdzenie przelewu k. 10). Umowa pożyczki, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego oraz tabela opłat w formie pisemnej (dowód: umowa, formularz i tabela opłat k. 6-9) została przesłana pozwanej. W umowie pożyczki określono, że kwota do zapłaty na dzień spłaty wynosi 790 złotych, zaś na koszt pożyczki składają się: odsetki równe 4- krotnej stopie kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, opłata administracyjna określona w tabeli opłat, koszt ubezpieczenia w wysokości określonej tabelą opłat (§2 i §3 umowy pożyczki);

W § 2 pkt 8 umowy pożyczki wskazano, iż umowa objęta jest ubezpieczeniem na wypadek zgonu pożyczkobiorcy na podstawie umowy zawartej pomiędzy pożyczkodawcą a TU na (...) SA we W.; koszt składki tego ubezpieczenia ponosi pożyczkobiorca, zaś wysokość składki określa umowa pożyczki.

W treści formularza informacyjnego do umowy pożyczki wskazano, iż wysokość opłaty administracyjnej to kwota 31,99 złotych, koszt ubezpieczenia to kwota 150,12 złotych; formularz informacyjny zawiera też obowiązek zawarcia dodatkowej umowy - tj umowy ubezpieczenia: cyt: „do uzyskania kredytu konieczne jest zawarcie przez Panią /Pana umowy dodatkowej, w szczególności: umowy ubezpieczenia lub innej umowy”.

Łącznie do pozwanej wysłano 2 wezwania do zapłaty (dowód; pisma wraz z potwierdzeniami nadania k. 11-14); wezwania do zapłaty okazały się bezskuteczne.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339§1 kpc jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawienia się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawą, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339§2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwana nie zajęła merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść przepisu wyżej przywołanego przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak,

jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez powoda w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie powoda w kształcie przez niego zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiły umowy pożyczki zawarte przez powoda i pozwaną. Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu.

Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak zapisy tejże umowy; wątpliwości te dotyczyły przy tym zgodności tychże zapisów z przepisami ustawy, a w konsekwencji zakresu odpowiedzialności pozwanej wobec powoda.

Podkreślić w tym miejscu należy uwagę, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720§1 kc).

W ocenie Sądu umowa pożyczki zawarta przez strony postępowania uznać należało za ważne w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału, wraz z odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z § 6 pkt 1 umowy załączonej do pozwu i których wysokość pozostaje jednocześnie w zgodzie z art. 359§2 kc.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie pozostałych jego składowych tj. opłaty administracyjnej i opłat za czynności windykacyjne; uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi art. 58 § kc; należy mieć bowiem na względzie iż celem art. 58 KC jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współzycia społecznego. Bezwzględna nieważność charakteryzuje szereg cech: czynność prawna bezwzględnie nieważna od początku (ab initio) i z mocy prawa - bez konieczności powoływania się na ten fakt (ex lege) nie wywołuje skutków prawnych, sąd uwzględnia bezwzględną nieważność z urzędu, a orzeczenie ma charakter deklaracyjny. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej z urzędu (ten trafny pogląd zdecydowanie przeważa w piśmiennictwie i orzecznictwie - zob. S. Grzybowski, Prawo cywilne. Zarys części ogólne, Warszawa 1985, s. 278; K. Gandor, Konwersja, s. 48; Z. Radwański, [w:] System PrPryw, t. 2, 2008, s. 432, Nb 8; A. Janiak, [w:] Kidyba, Komentarz 2012, t. I, s. 336; uzasadnieniu wyr. SN z 10.10.2002 r., V CK 370/02, OSN 2004, Nr 2, poz. 21), nawet jeśli żadna ze stron postępowania nie powołuje się na nieważność czynności prawnej [w wyr. z 19.12.1984 r., III CRN 183/84, L., SN trafnie zwrócił uwagę, że: "W sprawie, w której wyłania się kwestia nieważności bezwzględnej umowy (art. 58 KC) sąd kwestię tę bierze z urzędu pod rozwagę jako przesłankę swego rozstrzygnięcia"]. Podobne stanowisko zajął SN w wyr. z 17.6.2005 r. (III CZP 26/05, OSP 2006, Nr 7-8, poz. 85 z głosami aprobującymi W. Broniewicza, tamże i S. Dalki, PPE 2006, Nr 1-3, s. 99 i n.) stwierdzając, że "Sąd ma obowiązek wziąć pod uwagę w każdym stanie sprawy nieważność czynności prawnej (art.

W uzasadnieniu wyr. z 25.11.2004 r. (I PK 42/04, OSNP 2005, Nr 14, poz. 209) SN zdefiniował obejście ustawy jako ukształtowanie treści czynności prawnej w sposób, który z punktu widzenia formalnego (pozornie) nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest przez ustawę zakazane (podobnie SN w wyr. z 23.2.2006 r., II CSK 101/05, L.). W uproszczeniu obejście prawa to zachowanie podmiotu prawa, który natrafiając na prawny zakaz dokonuje innej, niezakazanej (formalnie) czynności prawnej, wywołującej skutki podobne do zachowania zakazanego (tak SN w wyr. z 9.8.2005 r., III UK 89/05, OSNP 2006, Nr 11-12, poz. 192). Oznacza to, że czynność mająca na celu obejście ustawy nie zawiera elementów wprost sprzecznych z ustawą, ale jej skutki naruszają zakazy lub nakazy ustawowe (tak SN w wyr. z 23.2.2006 r., II CSK 101/05, L.).

58 § 1 KC)". W wyroku z 26.1.2006 r. (II CK 374/05, Biul. SN 2006, Nr 5) SN podkreślił, że "zgodnie z powszechnie przyjętym w orzecznictwie i piśmiennictwie poglądem sędziów z urzędu uwzględnienia bezwzględnie nieważności czynności prawnej". nieważne bezwzględnie są nie tylko czynności prawne sprzeczne z ustawą, ale także mające na celu obejście ustawy (czynności in fraudem legis).

Prowizja (opłata administracyjna) jest specyficznym rodzajem wynagrodzenia, gdyż jest ona pobierana za pośrednictwo w zawieraniu umów. Nie ma przepisów, które zakazywałyby pobierania prowizji przy umowach pożyczki, co więcej - art. 5 pkt 6a ustawy o kredycie konsumenckim jednoznacznie dopuszcza możliwość pobierania prowizji i wszelkiego rodzaju opłat. Zgodnie z art. 13 ust. 1 pkt 10 ustawy, kredytodawca powinien jednak o wszelkich informacjach związanych z tymi kosztami poinformować kredytobiorcę. Art. 50 ustawy wspomina o prowizji w przypadku spłaty kredytu przed terminem. Zgodnie z nim, kredytodawca może zastrzec w umowie prowizję za spłatę kredytu przed terminem, pod warunkiem że ta spłata przypada na okres, w którym stopa oprocentowania kredytu jest stała, a kwota spłacanego w okresie dwunastu kolejnych miesięcy kredytu jest wyższa niż trzykrotność przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, z grudnia roku poprzedzającego rok spłaty kredytu. Należy więc zauważyć, iż umowa konsumencka jest obwarowana warunkami do zastrzeżenia tego rodzaju prowizji, które pożyczkodawca musi spełnić. Należy przy tym pamiętać, iż wysokość prowizji nie może przekraczać 1% spłacanej części kredytu, jeżeli okres między datą spłaty kredytu a terminem spłaty kredytu przekracza jeden rok, a jeżeli nie przekracza jednego roku to wysokość prowizji nie może przekraczać 0,5%. Poza tym, nie może być ona wyższa niż wysokość odsetek, które konsument byłby zobowiązany zapłacić w okresie między spłatą kredytu przed terminem, a uzgodnionym terminem zakończenia umowy, a także nie może być wyższa niż bezpośrednie koszty kredytodawcy związane z tą spłatą (art. 50 ust. 2 – 4 ustawy o kredycie konsumenckim). Tymczasem z dowodów powyżej opisanych w części ustaleniowej uzasadnienia wynika, iż prowizja pobierana była w wysokości 5,33 % kwoty kapitału.

Dodatkowo wskazać należy, iż wysokość prowizji wzrasta proporcjonalnie do wysokości kwoty udzielanej pożyczki oraz do czasu, na jaki została udzielona. Taki sposób naliczania należności dla pożyczkodawcy bardzo przypomina sposób naliczania odsetek, których wysokość jest uzależniona od czasu trwania umowy oraz wartości pożyczanego kapitału. Wysokość prowizji uzależniona od wysokości pożyczanego kapitału oraz okresu, na jaki jest pożyczany, stanowi w ocenie Sądu próbę obejścia przepisów kodeksu cywilnego ograniczających naliczanie odsetek w stosunkach umownych na poziomie czterokrotności stopy lombardowej ogłaszanej przez NBP w skali roku. Należy dodatkowo podkreślić, iż wszelkie opłaty i prowizje pobierane przez kredytodawców powinny wyrównywać rzeczywiste koszty poniesione przez niego w związku z podjęciem danej czynności i nie powinny być rażąco wysokie dla konsumenta. Nie powinny być zatem formułowane w sposób ryczałtowy, bez odzwierciedlenia w kosztach ponoszonych przez pożyczkodawcę.

Jako że w umowie pożyczki załączonej do pozwu nie wskazano sposobu kalkulowania wynagrodzenia (prowizji) należnego powodowi - żądanie pozwu w omawianym zakresie uznał Sąd za budzące wątpliwości i nieudowodnione.

Odnosnie kwot przewidzianych w umowach pożyczki i regulaminie z tytułu czynności windykacyjnych przedsięwziętych przez powoda wskazać natomiast należy, że zapisy umowy pożyczki załączonej do pozwu, w zakresie obligującym pozwanego do ich pokrycia uznać należało za niewiążące strony niniejszego postępowania. Naliczanie opłat za wezwanie do zapłaty nie uwzględniających rzeczywiście poniesionych kosztów związanych z czynnością windykacyjną narusza zakaz nakładania kar umownych dotyczących zobowiązań pieniężnych. Wyrokiem z dnia 09 października 2006 r. w sprawie XVII AmC 101/05 Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów orzekł bowiem o wpisaniu do rejestru klauzul niedozwolonych następującej klauzuli: „Opłaty dodatkowe, które ponosi Zleceniodawca: - (...) - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 1 miesiąc – 50 PLN, - za przyznanie okresu karencji w spłacie rat na 2 miesiące – 100 PLN, - za wysłanie upomnienia za zwłokę w zapłacie raty – 20 PLN, - za wysłanie wezwania do zapłaty raty – 30 PLN, - za wysłanie przesądowego wezwania do zapłaty – 50 PLN, - za wizytę windykatorów w związku z brakiem spłaty 2 rat – 100 PLN - (...), - za telegram informujący o zadłużeniu przeterminowanym – 30 PLN, – za monit telefoniczny – 20 PLN - (...)”.

Dodatkowo – w orzeczeniu z dnia 27 maja 2014 roku Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał za niedozwolone klauzule umowne w postaci zapisów : W związku z tym postępowaniem, Pożyczkodawca ma prawo:

wysłać wezwanie do zapłaty (monit) pocztą tradycyjną, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych pocztą tradycyjną w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);

b) wysłać wezwanie do zapłaty (monit) pocztą email, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża Pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych pocztą email w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);

c) wysłać wezwanie do zapłaty (monit) za pomocą wiadomości SMS, przy czym opłata za jedno wezwanie obciąża Pożyczkobiorcę i wynosi 100 zł (maksymalna liczba wezwań do zapłaty wysłanych za pomocą wiadomości SMS w jednym miesiącu wynosi 30 sztuk);

d) wezwać telefonicznie Pożyczkobiorcę do spłaty pożyczki, przy czym za każdy telefon do Pożyczkobiorcy Pożyczkodawca nalicza opłatę w wysokości 100 zł (maksymalna liczba wezwań telefonicznych nie może przekroczyć 30 w jednym miesiącu).(sygn akt : XVII AmC 12374/12);

Cytowaną klauzulę niedozwoloną uznać należało za analogiczną do tej zawartej w umowie załączonej do pozwu i, w konsekwencji, z mocy art. 479 (43) kpc w zw. z art. 3851 kc ocenić jako niewiążącą powoda i pozwanego. W takim zaś stanie rzeczy klauzula ta nie mogła stanowić skutecznej podstawy żądania zgłoszonego przez powoda (w omawianym zakresie). Artykuł 479 (42) § 1 KPC stanowi, że w razie uwzględnienia powództwa sąd w sentencji wyroku przytacza treść postanowień wzorca umowy uznanych za niedozwolone i zakazuje ich wykorzystywania. Natomiast zgodnie z art. 479(43) KPC, wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do Rejestru postanowień niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Oznacza to, że wyrok (...) ma przymiot rozszerzonej prawomocności materialnej, a więc również ustanawia powagę rzeczy osądzonej odnośnie do oceny objętego nim postanowienia w zakresie szerszym niż jedynie między powodem a pozwanym. tylko skuteczność wyroku uznającego określone postanowienie za niedozwolone i zakazującego jego stosowania przez wszystkich przedsiębiorców stanowi o jakimkolwiek sensie kontroli abstrakcyjnej wzorca. Kontrola ta ma bowiem zmierzać do usunięcia szkodliwego postanowienia z obrotu prawnego poprzez wciągnięcie go na „czarną” listę niedozwolonych postanowień zawartą w Rejestrze. Skutek ten może być osiągnięty jedynie poprzez zakaz wykorzystywania szkodliwego postanowienia przez wszystkich przedsiębiorców i w odniesieniu do wszystkich wzorców. Zakaz skierowany wyłącznie pod adresem jednego przedsiębiorcy nie spełniałby zatem niezbędnego wymogu powszechności i z punktu widzenia ochrony interesu konsumentów jako grupy traciłby znaczenie. Pogląd ten znajduje, zdaniem jego zwolenników, oparcie normatywne zarówno w brzmieniu art. 479(42) § 1 i art. 479(43) KPC, jak również w założeniach OchrKonkurU, która stosowanie postanowień wzorców umów wpisanych do Rejestru kwalifikuje jako praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów. Na przedsiębiorcę dopuszczającego się takiej praktyki Prezes UOKiK może nałożyć karę pieniężną w wysokości do 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary (zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 OchrKonkurU). Jeżeli klauzula z wzorca umownego została wpisana do Rejestru, to: „Oznacza to, że postanowienia te są zakazane we wszystkich wzorcach umów, a zakaz stosowania niedozwolonych postanowień odnosi się do wszystkich przedsiębiorców, nie tylko do tych, przeciwko którym zapadł wyrok (...). Znalazło to potwierdzenie w orzecznictwie organu antymonopolowego, który w decyzji Nr (...) stwierdził, że «usunięcie z obrotu prawnego niedozwolonych postanowień wzorców ma nie tylko usunąć z obrotu prawnego takie postanowienia, lecz również uchronić konsumentów przed narażeniami na takie postanowienia w przyszłości w umowach zawieranych z innymi przedsiębiorcami.

Mając wszystko powyższe na uwadze - roszczenia pozwu w zakresie kwot prowizji i opłat za czynności windykacyjne uznał Sąd za naruszenie zakazu ujmowania takich postanowień w umowach, mające na celu obejście prawa ;

Odnośnie dochodzonej kwoty składki z tytułu umowy ubezpieczenia wskazać należy, iż powód – obligowany treścią art. 6 kc, art. 6§2 kpc, 217 § 1 kpc nie wykazał wysokości dochodzonych roszczeń w tym zakresie. Należy zwrócić uwagę, iż w formularzu do umowy pożyczki zawarto postanowienie odnośnie wymogu zawarcia dodatkowej umowy tj. umowy

ubezpieczenia . Powód jednakże nie dołączył do pozwu dodatkowej umowy ubezpieczenia, jakiej zawarcia wymagał przy zawieraniu umowy pożyczki; dodatkowo – z dołączonych do pozwu dokumentów nie wynika w jaki sposób obliczono wysokość stawki składki ubezpieczeniowej; niewykazanie powyższych twierdzeń uniemożliwia Sądowi ustalenie prawdziwości twierdzeń powoda odnośnie tej części dochodzonego roszczenia.

Powyższe względy zadecydowały o oddaleniu powództwa w tej części (pkt II WYROKU).

O kosztach procesu Sąd orzekł z mocy art. 100 kpc – stosownie do wyniku niniejszego postępowania. Stąd też orzeczono jak w pkt III wyroku. Rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku) nadano z mocy art. 333 §1 pkt 3 kpc.